

INSPIRATIONSPUNKTER

7. februar 2012

Talepapir til åbent samråd i ERU den 9. februar 2012 - samrådsspørgsmål M af 24. januar 2012 stillet efter ønske fra Hans Christian Schmidt (V) om ministerens redegørelse for det kommissorium, der skal danne grundlag for udvalgsarbejde om finanskrisens årsager.

Samrådsspørgsmål M:

”Ministeren har netop nedsat et udvalg, som skal klarlægge finanskrisens årsager. I den forbindelse bedes ministeren redegøre for det kommissorium, der skal danne grundlag for udvalgets arbejde, herunder om alle relevante faktorer er taget med. Hvorfor er statens – herunder Finanstilsynets, Finansiell Stabilitets og Nationalbankens – rolle i forbindelse med finanskrisen ikke medtaget i undersøgelsen?”

[Det talte ord gælder]

Svar

Tak fordi jeg har fået lejlighed til at komme her i dag og forklare, hvad ekspertudvalget om finanskrisens årsager skal arbejde med i det kommende år.

Jeg er blevet bedt om at redegøre for det kommissorium, der skal danne grundlag for udvalgets arbejde, herunder om alle relevante faktorer er taget med, og hvorfor statens – herunder Finanstilsynets, Finansiell Stabilitets og Nationalbankens – rolle i forbindelse med finanskrisen ikke er medtaget.

Den internationale finanskrisen og det efterfølgende økonomiske tilbageslag har haft store konsekvenser både for den danske samfundsøkonomi og for den enkelte husholdning og virksomhed. Vi har mistet mange arbejdspladser, og forbruger- og virksomhedstilliden har fået et knæk, hvorfor forbrugere og

virksomheder i øjeblikket udskyder større forbrugs- og investeringsbeslutninger.

Det er vigtigt at få genskabt forbruger- og virksomhedstilliden i Europa. Men det sker først, når markederne bliver overbeviste om, at der er en fornuftig og troværdig langsigtet økonomisk plan og den politiske vilje og evne til at gøre den til virkelighed.

Samtidig spiller de finansielle institutter en afgørende rolle i vores hverdag for at sikre, at der skabes vækst og nye arbejdspladser. Det er derfor vigtigt, at bankkunderne har tillid til deres pengeinstitut. De skal trygt kunne bruge deres bank og foretage hverdagens pengetransaktioner. Og sunde virksomheder – store som små – skal kunne opnå lån til finansiering af drift og investeringer.

Det er derfor vigtigt, at vi forsøger at lære af krisen. Det afgørende spørgsmål for ansvarlige politikere er naturligvis, hvad der skal til for at undgå, at vi igen kommer i en situation, som den vi har oplevet i forbindelse med den finansielle krise.

Vi skal bruge vores erfaringer og viden i den fremadrettede indsats og til at gennemføre løbende tilpasninger og justeringer af reguleringen m.v. for derigennem at ruste pengeinstitutterne og sikre tilliden til den finansielle sektor.

Selv om der allerede foreligger en række analyser af krisen, ligesom der er gennemført undersøgelser i tilknytning til kon-

krete nødlidende banker, der er overtaget af statens selskab Finansiell Stabilitet A/S, så er det vigtigt at få en kulegravning af årsagerne til finanskrisen. Det er baggrunden for, at jeg har nedsat udvalget om finanskrisens årsager.

Udvalget skal ifølge kommissoriet komme omkring 5 emner:

For det *første* skal udvalget belyse internationale faktorer som årsag til krisen i den danske finanssektor. Det hænger bl.a. sammen med, at finanskrisen havde sit udspring i USA og efterfølgende bredte sig med stor hastighed til stort set resten af verdenen.

Ser vi i forhold til den sidste finanskrise, var den meget mere nationalt forankret end den nuværende - der var mere tale om en nordisk finanskrise - mens den nuværende finanskrise er global i sin karakter. Og samtidig er den finansielle sektors betydning for den samlede samfundsøkonomi ikke blevet mindre - tværtimod spiller de finansielle institutter både i andre lande og i Danmark en vigtig rolle i bestræbelserne på at formidle kapital til at skabe vækst og beskæftigelse.

For det *andet* skal udvalget undersøge, hvor meget nationale forhold har betydet for effekten af den internationale finanskrise. Konkret skal udvalget her belyse udviklingen på ejendomsmarkedet med indførelse af flekslån, afdragsfrihed, bankernes udlånspolitik mv. Ikke alle lande er blevet ramt lige meget af den internationale finansielle krise. Og derfor er det

relevant at undersøge særlige nationale forhold. Det er vigtig information, som kan betyde, at vi bedre kan afskærme os fra sådanne internationale finansielle rystelser fremover.

For det *tredje* skal udvalget vurdere, om liberaliseringerne af de internationale kapitalbevægelser og dereguleringen af den finansielle sektor siden 1970'erne har haft betydning for finanskrisen.

Det er i den sammenhæng relevant at se på, om dannelsen af finansielle supermarkeder omfattende en række finansielle ydelser, der tidligere blev varetaget af selvstændige ikke-forbundne finansielle institutter, har haft betydning for krisen.

For det *fjerde* skal udvalget se på, om kreditinstitutternes (altså banker, realkreditinstitutter mv.) rådgivning kan have bidraget til at sprede finanskrisens konsekvenser til private husholdninger og virksomheder. I den sammenhæng skal udvalget også se på, om aflønningsstrukturen såvel som rådgivernes kompetencer kan have påvirket rådgivningen, så privatpersoner og virksomheder har taget unødigt store risici.

Som bekendt har krisen givet anledning til væsentlig flere sager for Pengeinstitutankenævnet, ligesom der føres retssager om rådgivningen. Det gælder sager fra Roskilde Bank og dets salg af Aktiv Boliginvest og Jyske Banks salg af Jyske Invest Hedge.

Endelig for det *femte* skal udvalget vurdere de initiativer, der er taget efter finanskrisens udbrud. Et bredt flertal i Folketinget har løbende under krisen i årene 2008-2011 i tilknytning til eller som en del af bankpakkerne gennemført en lang række initiativer og opstramninger for blandt andet at styrke tilsynet med den finansielle sektor, sikre holdbarheden i bankernes forretningsmodeller, skærpe kravene til bankernes ledelser og sikre åbenhed og gennemsigtighed for forbrugerne. Senest har jeg fremsat et lovforslag, der blandt andet har til formål at sikre mere retvisende nedskrivninger og øget fokus på risikable forretningsmetoder.

I den sammenhæng skal udvalget endvidere vurdere, om tilsynet med finansielle koncerner er tilstrækkeligt, eller om det bør styrkes af hensyn til den finansielle stabilitet. Her skal udvalget trække på ekspertudvalget om systemisk vigtige finansielle institutioner i Danmark, som jeg har nedsat for at se på den fremadrettede regulering af systemisk vigtige finansielle virksomheder, herunder komme med anbefalinger om kriterier for hvilke institutter, der er systemisk vigtige.

Udvalget om finanskrisen årsager skal således se på, om de tiltag, der er taget blandt andet fra politisk hold, har været tilstrækkelige og tilpas afbalancerede til at kunne forebygge gentagelser af sådanne kriser fremover.

Formålet med udvalgsarbejdet er at analysere *årsagerne* og virkningerne af finanskrisen. Det er ikke at stille hverken banker eller myndigheder eller personer til *ansvar* eller i øvrigt tilvejebringe dokumentation med henblik på at gøre et ansvar gældende for krisen.

Jeg vil således gerne understrege, at det vi lægger op til er en undersøgelse af årsagerne til krisen - ikke en undersøgelse af ansvar.

I udvalgsarbejdet vil der kunne ses på de tidligere politikker og regulering af sektoren, herunder hvordan de har virket. Det omfatter ikke kun i forhold til Nationalbanken og Finanstilsynet, men også om den tidligere regerings politik har haft betydning for krisen og dens omfang.

Jeg vil i den forbindelse gerne bemærke, at det ikke var hverken Finanstilsynet, Finansiell Stabilitet eller Nationalbanken, der traf de forretningsmæssige beslutninger, der senere viste sig at være foretaget på baggrund af en alt for optimistisk tro på fremtiden.

Der er allerede gennemført en række undersøgelser af myndighedernes rolle i forbindelse med den finansielle krise og håndteringen af blandt andet de nødlidende banker. Rigsrevisionen har således gennemført en undersøgelse af Finanstilsynets rolle i forbindelse med Roskilde Bank, hvilket også medførte, at der blev gennemført en advokatundersøgelse af Finanstilsynet og

Økonomi- og Erhvervsministeriets departements rolle i forbindelse med Roskilde Bank. Endvidere har Rigsrevisionen gennemført en undersøgelse af Finanstilsynets, Finansiell Stabilitets og Økonomi- og Erhvervsministeriets rolle i forbindelse med tildelingen af individuel statsgaranti til Amagerbanken.

Det står selvfølgelig udvalget frit for at inddrage undersøgelserne i sit arbejde, hvis de kan bidrage til belysningen af krisens årsager. Tilsvarende er der heller ikke noget i vejen for, at udvalget drøfter undersøgelser fra tidligere bankkriser og trækker tråde til i dag.

Jeg er fuld af fortrøstning, at eksperterne kan finde ud af at fokusere på de centrale faktorer, som har haft betydning for finanskrisen i Danmark og belyse, om der er behov for en yderligere indsats for at vi fremadrettet modvirker finansielle kriser.

Udvalget skal afrapportere til mig ved udgangen af indeværende år.

Tak for ordet.